

V torek, četrtek in soboto
izhajajo in veljajo v Mariboru
brez pošiljanja na
dom za vsa leta 10 gl. — k,
za pol leta . . . 4 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ — „

Po pošti:

Za vsa leta 10 gl. — k,
za pol leta . . . 4 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ — „

Vredništvo in opravništvo
je v gosposkih ulicah
(Herrengasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD

Oznaila:
Za navadno dvestopna
vrsta se plačuje
6 kr., če se tiska 1krat;
5 kr., če se tiska 2krat;
4 kr., če se tiska 3krat;
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisk je plačat
kolek (štampelj) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovajno
frankujejo.

Št. 97.

V Mariboru 17. novembra 1868.

Tečaj I.

0 goriških Slovencev in njih deželnem zboru.

V tretjem oddelku članka „po deželnih zbora“ smo svojim č. bralcem podali popis goriškega deželnega zbora in razmer tamošnjih Slovencev. Menda bo nam vsak dober Slovenec pritegnil, da nam je bilo edino vodilo: korist in napredek slovenstva. Kdor pa to oboje želi, vé, datisti, ki bi rad stvar dobro imel, ne more vedno hvaliti, kajti v človeškem svetu je mnogo marogastega, treba je torej véasi tudi resnico povedati, po svoji vesti in prepričanosti. Tako smo tudi mi naravnost povedali, kaj nam je, in kaj ni všeči, kaj je dobro in kaj bi lahko „idealno-slovenskega vatla“ boljše bilo. Po poštenu šegi smo ondan naravnost govorili, in kdor ve, da se o stvari govoré nikdar ne da absiraktno ločiti politične strani tistih osebnosti, ki stvar zastopajo, ta nam bo ravno tako pritrdil, da smo objektivno sodili.

V svojem 46. listu pak prosi „Domovina“ za besedo, in pod naslovom „goriški deželni zbor I.“ pove, da, kdor goriške „razmere in osebe izza kulis pozna“ mora se naš članek beroč „po mestih nehote namuzniti“. Mi popolnoma prepuščamo časopisni tovarišiči „Dom.“ svobodo „namuzovanja“ našim člankom, katerim edini namen je ta, da bi se naši slovenski bratje na Goriškem z véo pogumnostjo in z menj kompromisi za svojo in našo pravično reč na noge postavili. To se ve, da bi mi želeli, da bi „Dom.“ kot lokalni list goriški, namesto namuzovanja, ktero je nedolžno in se gotovo nima državnega pravnika bati, malo bolj goriške Slovence na delo, na delo klicala; vendar te želje in prošnje do „Dom.“ ne obračamo, ker bi morda razžaljena bila in se zopet namuznila, kako se jej predrzne nauke dajati. Obračamo torej ono prošnjo do goriških Slovencev naravnost.

Da skuša „Dom.“ „napake“ našega sestavka popraviti, to nas samo veseli, tako je prav; tudi nas veseli, da je ubrala mirneje besedo nam nasproti, kakor jo je izvolila popred rabiti. Res je da mi ne poznamo goriških razmer in oseb „izza kulis“. Pa da pri tej primeri iz dramatičnih predstav ostanemo, reči moremo, da drame soditi po tem kar se za kulisami godi, ni še živi duši na misel prišlo, temuč sodi se po javni predstavi na odru. In mi smo po javnem delovanji sodili in merili edino le po „vatlu“ slovenskega napredka.

„Dom.“ pravi: „Goričani smo čudni svetaci. Kdor nas hoče poznati, mora biti tukaj domá, ali vsaj vdomačen in mora tudi Lahe . . . poznati; poznati mora tudi do zadnje nitce mednarodne razmere med Lahi in Slovenci, med omikanci in prostimi ljudmi.“ — Kaj se to pravi? Potem taceb bi mi, da si je naš list splošno slovenski in zastopa zedinjenje Slovencev, logično ne smeli o goriških Slovencih in njihovem dež. zboru pisati in soditi, kakor ga vidimo, ker nismo tam „domá ali vsaj vdomačeni“ (kar za bogá ni naša krivda) in ker Lahov „do zadnje nitce“ ne poznamo. To je jako žalostno, če se med seboj še premalo poznamo, moramo se torej spoznavati. Jako žalostno pa bi tudi bilo, ko bi nam „Dom.“ nameravala s tem namuzniti, naj goriške zadeve, ktere so njen revir, na miru pustimo, česar menda vendar ni hotela storiti. Da bi bili goriški Slovenci „čudni svetaci“ tega pa res ne verujemo. Mogoče je, da je med njimi nekaj malega „čudnih svetacev“ kakor so povsod (es muss auch solche káutze geben, pravi Faust); goriški Slovenci pak so pri Šempasu pokazali, da se dá ž njimi govoriti. Vprašanje je le koliko naj rodoljubi delajo.

Mi smo djali v svojem članku, da ni bilo videti za časa volitev v deželni zbor prave organizacije, da ni bilo volilnega odbora itd. Ako smo to trdili, pač nismo mislili podreti kar je, ker je nemogoče, temuč smo samo opominjali goriške Slovence, naj pazijo pri prihodnjih. Da svojim č. bralcem damo priliko, da sami sodijo, podajemo jim, kar „Domovina“ djanskega navaja od besede do besede:

„Take agitacije nismo pri nas še nikdar popred videli. Imeli smo volilni odbor, sestavljen na podlagi skušenj prve sejne dobe, in na podlagi Slovincem v prid poprednjega volilnega reda. Čisto slovensko-narodnega vol. odbora se ve, da nismo imeli. Slo je pri volitvah napred za to načelo: Laška, vladi ali prav za prav . . . Slovincem neprijazna večina mora vsaj oslabeti, njej nasprotna stranka mora krepkeje postati; to dvoje elementov treba vsaj v ravnotežje spraviti; kajti številne večine Slovenci sami tudi po popravljenem volilnem redu nimajo; v naj ugodnejšem primerljaji — ako izvzamemo deželnega glavarja in kneza-nadškofa — je Slovincem mogoče spraviti v zbornico deset svojih dešetim Lahom ali sploh Neslovincem nasproti. Za véčino je treba torej kompromisov, bodi, da se na laški strani kak tak poslanec izvoli, kateri je Slovincem pravičen, bodi, da se med zborovanjem za vsako zadevo posebi umetno ali sam od sebe kak kompromis stori. Narodna slovenska politika v zbornici goriški je tedaj — ne gledé na mogočo različenost mnenja med slovenskimi poslanci samimi — vsa odvisna od kompromisov. Véčino imamo, če kateri neslovenski zbornik z nami glasuje, ali če, o enakem številu glasov, glavar svoj glas v naše desno tehtnično torilo položi. Da si pa slov. stranka za kako potrebo glas nekterih nam pravičnejših poslancev zagotovi, mora jako previdno in politično ravnati; če ne, je v nevarnosti, da se ji vsak hip vse prekučne. Zraven tega tacega laviranja se ve, da se mora posluževati tudi navadne parlamentarne taktike, meriti namreč na razrušenje nasprotne stranke o glasovanji. Tak je položaj Slovincem v goriškem zboru sploh, kedar je na naši strani edinst in vse v najboljem stanu. Te lahko previdljive razmere smo imeli pred očmi, ko smo lani meseca januarja agitacijo v omenjenem znislu pričeli. Kandidati, ki jih je takrat „Domovina“ nasvetovala, niso bili samo njeni, ampak volilnega odbora, ki je bil združba veljakov slovenskih s tistima dvema možema (Pace-tom in Doljakom), ktera sta bila v prvi zborni dobi Slovincem pravičua.“

Kar tu „Dom.“ pové, moramo v prvič opomniti, da si goriških Slovincem zadev nikdar in nikoli nismo posebno idealnih, temuč ravno nasprotno mislili. Da si goriških Lahov „do nitice ne poznamo“ vemo da niso za las boljši kot naši nemškutarji. To pa smo hoteli trditi, da je taktika čisto napačna po kateri se delajo kompromisi ž njimi. Mi nimamo z nemškutarji, ki hote našo narodno smrt, nobenega kompromisa, in goriški Slovenci bodo véčno napak ravnali, če mené, da jih bodo kompromisi rešili. Pogum, ali pa nič! Barvo pokazati! Pošteno delati za pravično stvar, in nič „laviranja“ in ne skrivno, temuč očitno meriti „na razrušenje nasprotne stranke“. Zato pa je treba bolj odločnega delovanja, kakor ga ima „Domovina“. In če je tudi res, (kar prosimo svoje goriške dopisnike, da nam razjasné), da celo po novem „popravljenem“ volilnem redu ne moreti dve tretjini slov. prebivalstva véčino v zbor spraviti, temuč le deset Slovincem dešetim Lahom in Neslovincem nasproti, — moremo iz globočine svojega prepričanja reči: Poštena, neodvisna, pogumna, za slovenstvo resno vneta in bo-

Listek.

Miha Kastelec †.

„Narod, ki svojih velicah mož ne spoštuje, ni vreden, da je“ in da si Mihael Kastelec ni bil zvezda prve vrste na našem narodnem obnebj, ima se mu vendar naša literatura toliko zahvaliti, da se zares čudim, da ko je mož umrl, mu niso tisti, katerim je prilika dana, vé storili za njegov spomin med rojaki, kakor da so med drugo šaro samo notico postavili: Miha Kastelec, izdajatelj „Čbelice“ je v 73. letu svoje starosti umrl.

Ako se jaz tukaj lotim opominjati zaslug njegovih, katerih s a m ni imel navade poudarjati in njegove veljave v slovstveni zgodovini, povedati mi je pred vsem, da pišem popolno iz praznih rok. Torej ne bom niti življenjepisa Kastelčevega mogel podajati, niti ne morem na tem mestu tako obširno in temeljito določiti njegovo mesto v literarni zgodovini, kakor stvar zaslužuje. Namen mi je v prvi vrsti, opomniti gospode v Ljubljani, da se brigajo za njegovo slovensko-literarno zapuščino in da so slov. zgodovini in spominu umrlega dolžni skrbeti, da njegovo ime s smrtjo ne bo utonilo v véčo ali manjo pozablenost. Njegove vázne zasluge za literaturo je pa treba tem bolj poudarjati, ker je videti, da skoro vsi dozdani naši literarni zgodovinarji tam epoh iščejo, kjer jih ni. Ker nimajo pravega pojma o literaturi in njeni zvezi z narodno kulturno zgodovino, povdarjajo tega ali tega suhega gramatikarja, to ali to prestavo kake „postile“, dasiravno je bilo vse to brez vidnega in nevidnega vpliva na naš naroden napredek. Da se Kastelec prav cenijo, treba premisliti, da je kot Preširnov prijatelj vpeljal tega pesnika s svojo „Čbelico“ v našo literaturo, treba premisliti, koliko bi nam v slovstvu manjkalo, ko bi Preširna ne imeli, ali vsaj tako ne imeli, kakor ga imamo.

Kar je meni znano iz Kastelčevega življenja, to je pač malo. Rojen je l. 1796 v Gorenji vasi pod Zatičino na Dolenjskem od kmetskih roditeljev v hiši z domačim imenom „pri Glaviči“, kjer gospodarita še danes njegova dva brata, oba že stara. Kdor bi hotel obširnej življenjepisa Kastelceve pisati, bilo bi pač dobro obrniti se tudi do teh dvoh. Po dovršenem ljubljanskem liceji je šel na dunajsko vseučilišče, kjer je poslušal jus, ako mi je njegov stareji brat Anton nekaj prav pravil. Ker ni imel od doma dovolj podpore, stopil je v službo kod odgojitelj v neki kranjski grajščini. Po protekciji svojih prijateljev je prišel v ljubljansko licealno knjižnico, knjižničarju Čopu kot pomočnik. Ko je Čop v valovih Save kopaje se nesrečno smrt storil, dobil je Kastelec službo knjižničarja, ktero je imel do predlanskega leta, ko se je dal zaradi slabega zdravja penzionirati. Seznanil se je bil zgodaj s Preširnom, kteremu je bil prijatelj in tovariš v mladostnih razposajenostih pa tudi v resnem domoljubji, seznanil se je bil z Zupanom in sklenil izvršiti, kar si je bil že prej namenil, slovenske pesnike okrog sebe zbrati in izdajati od leta do leta zbirko slovenskih pesmi. Prvi, ki mu je svojo sodalavstvo obljubil in to obljubo držal je bil Preširen.

Leta 1830 je izdal Kastelec prvi zvezek svoje „Kranjske Čbelice“. Razen neprecenljivih Preširnovih doneskov se nahajajo tam pesmice Jakoba Zupana, Jurija Grabnarja, Blaža Potočnika in drugih. Mnogo lastnih pesmic Kastelčevih je uvrščenih že v prvem zvezku. Drugi je na svitlo prišel leta 1831; tretji in četrty do 33. leta. Potem se je vrsta pretrgala in še le svobodnega, censure prostega l. 1848 je beli dan zagledal peti zvezek. V poslednjem času je hotel Kastelec gradivo, kar ga iz prejšnjih časov še imel, izdati v 6. vezku. Kako da ga ni, to mi ni znano. Želeti bi bilo da bi zapuščina prišla v dobre roke, kajti mogoče je, da je imel Kastelec še kaj Vodnikovega in Preširnovoga, česar ni izdal.

reča se manjšina, nam Slovencem več koristi, kakor vsaka kompromisna vladna večina, ki je mlačna, vsakdanji vladi služeča in nedelavna. Narod je naša, vseh Slovencev moč. In na narod ima pravi vpliv odvažna, brezobzirna, delavna stranka. Mi iz vsega srca kličemo, živio dr. Lavrič, živio g. Klavžar in drugi taborski govrniki. Te smo po govorih spoznali; deželnih poslancev (po splošnosti govorimo, nota bene), teh nismo za vroče in vnete Slovence spoznali. Če bomo čakali, da bo kak glavar ali podglavar nam iz rev in težav, ki naš ubogi narod teró, pomogel, bogme bomo čakali dolgo. Zatorej kličemo slovenski izobraženi mladini in inteligenciji na Goriškem, delajte bratje že zdaj, da prihodnjič pride neodvisno zastopstvo v zbor. Pomnite, da vlada dozda še ni pestovala slovenske narodnosti nikjeri, da je torej tudi vladni možje ne bodo, ker je ne smejo in nemorejo.

Kar na dalje „Dom.“ govori, da je laška stranka oni kompromisni volilni odbor z nekaterimi slovenskimi udi razušila in nov kompromis naredila, to je nam nejasno, in želeli bi bili naravnostnega in bolj obširnega, umljivega razjasnenja. — „Jarma ostre discipline“ slov. goriški poslanci niso še vajeni po „Dom.“ To bi nič ne delo. Kaj je disciplina? Prisezanje na avtoriteto in slepo pomoledovanje za enim, tega treba ni. Ali to naj bi nam „Dom.“ povedala, kake so misli v onih krogih o točkah, ki jih je tabor sprejel, namreč: o zedinjenji slovenstva, o vpeljavi našega jezika v šole in urade brez odloga. To je važno.

„Dom.“ je o tej stvari še le spregovorila eno, kajti ima svojemu članku predstavljeno številko I. Upamo da pridejo dalje razjasnenja, ki nas bodo bolj prepričala. Poduka bomo veseli. Tačas pak smo menda slovenski sorojaki tudi z „Domovino“, torej prijatelji če prav nasprotnih misli; z goriškimi Slovenci pa upamo, bratje, ki se združiti in drug drugemu pomoči želimo. Do zdaj pa nas „Dom.“ ni prepričala, da smo goriškemu zboru s svojim sestavkom „po deželnih zbiorih III“ krivico delali.

Govor poslanca L. Svetca

v 140. seji državnega zbora o postavi, s katero se določujejo časne in krajne izjeme od veljavnih postav. (Po stenograf. zapisniku.) (Konec.)

Po službenih statističnih zapisnikih so 3 petine prebivalstva na Češkem slovanskega in le 2 petini nemškega naroda; na Moravskem ima slovanski narod 3 četrti, nemški le eno četrt vsega prebivalstva in kaj vidite v istini? Vsemu temu v kljub nadvladuje na Češkem in Moravskem nemško prebivalstvo v deželnem in dosledno tudi v državnem zboru. To vendar ni pravo razmerje, tu se vendar ne more reči, da bi v tej zadevi ravnopravnost veljala, kajti, dokler 2 več šteje nego 3, in 1 več šteje in volja kakor 3, toliko časa ni govoriti o ravnopravnosti. Če pa po tem takem zahtevate, da bi česki in moravski Slovani tako stanje priznavali in potrdili, tirjate nemogoče stvari; le mislite si, ko bi imeli Nemci kje večino prebivalstva, a ne večine v deželnem zboru: mislite n. pr. na razmere na Koroškem in Štirskem. Na Štirskem je Nemcev 6 desetinj, Slovencev 4 desetinke, na Koroškem je Nemcev 2 tretjini, Slovencev ena tretjina vsega prebivalstva. Ko bi se po kakemkoli prizadevanji primerilo, da bi na Koroškem in Štirskem ne imeli Nemci, ampak Slovenci večino v deželnem zboru, kaj bi Vi k temu rekli? in vprašam: Ali bi Nemci štirski in koroški kaj takega trpeli? Gotovo ne! Zdaj je le vprašanje: Kaj je storiti? Kar se tiče vresničenja narodne ravnopravnosti, pokazana je pot že v omenjenem §. 19. Kar pa se tiče ravnopravnosti v političnem obziru, dalo bi se tudi tu pomagati. Nočem se sicer vesti, kakor da bi hotel v tej zadevi visoki vladi svete dati, a če premislim vzroke in razloge, dozdeva se mi, da se reč reši sama ob sebi. Nočem preiskavati, kdo je sedanjí položaj na Češkem in Moravskem prvi zakrivil. Eno pa je gotovo, da ondotni volilni red ni ničesar vreden, in znano Vam je, da so Čehi proti volilnemu redu izrekoma protestovali, ko so prvokrat stopili v deželni zbor in da so takrat takorekoč stavili kot pogoj, ako hočejo

Naj sodi o Kastelčevih pesmih kdor hoče, bodi si take sorte kritičar, ki le na druge pazi in če oni prikamajo, on z učenim obličjem pove o nekem „divnem vzletu“, o katerem pa v skrivnostnem hramu pameti svoje ni pojma nima, ali oni, ki ve, da se ima poezija najprvo s srcem razumeti: oba mu morata to pritrditi, da je s svojo Čbelico in kakovostjo svojih in Preširnovih pesmi epoho v naši literaturi naredil. Popred so bile skoro vse slovenske knjige in, izvemši prav malo Vodnikovih, vse pesmi, namenjene samo neizobraženemu ljudstvu; tako se ni prodrl jez, ki jeziku med izobražence pot zápira. Kakor je nekterim rigoroznim gospodom beseda: „ljubica moja“, ali „ljubezen“ nikakor ne poetična temuč grešna, tako je še bolj tedaj že Vodnik tihe sovražnike imel, ker je boječe pa skromno „amorja“ v svojih Anakreontovih prestavicah imenoval. Ta jez je prvi prodrl Kastelec s Preširnom, in Kastelčeva Čbelica je prva knjiga, ki je nesla naš jezik v izobražene kroge, ki je izobraženo mladino pridobila. Samo ob sebi se ume, da je Kastelec s svojo Čbelico pridobil si tačas razen prijateljev, tudi obilico sovražnikov.

Da je „Čbelica“ imela razen mnogo izvrstnega, več branja vrednega — tudi slabe stvari, prozo v rimih in sentimentalnosti (od ktere ravno Kastelčeve pesmice niso proste) to je Preširen v svojem humorji dobro povedal:

„Zakaj pač muhe moj lovi Kastelic?

Prodajat misli jih namest čebelic.“

Da pa je Kastelec ta, njega bodeč epigram v lastno Čbelico vzel, kaže, da je bil mož pameten in nikakor ne podoben tistim denašnjim Slovencem, katerim straha lasje po konci vstajajo, da se bo vse podrlo, kar smo zidali, ako tam pa tam kdo reče, da to in ono ni tako lepó in „divno“, kaj? Zato nekeri pripovedujejo.

v deželnem zboru ostati, da se popravi volilni red. Kakor vsi dobro vemo, ni se v tej zadevi ničesar storilo in to je, kakor jaz mislim velika napaka. Res je težko kar na enkrat pomagati, a vendar mislim, ker bi bilo pomirje in pobotanje nam vsem koristno, da naj bi vlada nekaj storila, naj bi se Čehom približala in to bi se dalo prav lahko doseči, ko bi se poklicali zaupni možje iz Česke, ko bi se z njimi posvetovalo in bi se jelo delati in pripravljati, da bi se volilni red preuredil, tako da bi bilo obema strankama vstreženo. Mislim pa tudi, da naj se v tem obziru ne tirja vse le od vlade, ampak nekoliko tudi od nemških poslancev iz Česke in Moravske. Kajti ne da se prezreti, da je za vlado prav težavno samostalno postopati, vzlasti če jej je — kakor zdaj — večina v podporo, in če je samo od večine odvisna; ali domoljubje, viši obziri za državo bodo tudi poslance pregovorili, da kaj store v tem obziru, in da tudi nekaj žrtvujejo, če je treba. Po mojem mnenji bi se dale napraviti take spremembe, da bi bila Nemcem njih narodnost popolnoma zagotovljena, tudi ko bi dobili Čehi in Moravci naravno večino. Na to sem hotel le pokazati. Jaz sem hotel le opomniti, da so pota, ki bi nas vodila do boljše prihodnosti in da bi nam ne bilo treba sklepati izjemnih postav. Pričujoča postava mi je sumljiva še iz družih razlogov. Bojim se, da nam izraste policijstvo čez glavo. Res sem se moral nedavno čuditi, ko sem v odboru slišal pričice, ki so bile morebiti za časa absolutizma na svojem mestu, katerim je pa dandenes prav težko kaj veljave pripuščati. Tako sem slišal n. p., da je izjemno stanje potrebno, ker so se bili našli v Pragi nabiti listi, ki so imeli revolucionarne pozive. Ali so znane osebe, ki so jih napravile? Če niso znane, kako se more takim listom kaj vrednosti dajati? Sklicavalo se je na brezimna pisma. Tudi o teh velja, kar sem rekel. Ako je pisatelj neznan, neznano je vse. Reklo se je, da se je mahoma sredi med ljudstvom pokazal človek, ki je rekel: „Denes nismo o pravem času prišli, priliko smo zamudili, Beust je že odšel“. Iz tega se sklepa, da se je Nj. ekselenci državnemu kanclerju streglo po življenji. Ali zdi se mi, da je ta človek neznan, da ga niso prijeli, da ta nič ni izpovedal, kaj se je nameravalo, da se torej tudi ne more vedeti, kaj se je nameravalo.

Na dalje se je trdilo, da so si Sokolci pri nekojem zboru v roke segli, da bodo napravili po vsi deželi skrivna društva. Vprašam je li to dognano, ali je samo govornica? Ako ni dognano, nima nikakoršne vrednosti. Govori se celo o nekem uboji. Če bi hoteli izjemne postave samo na to zidati, da se je kje kaka moritev pripravljala, potem jo moramo v kratkem za celo državo oklicati, kajti na Dunaji bi bili zelo zadovoljni, ko bi se le ena moritev primerila, in ko bi se bila tudi ta samo pripravljala.

Prav sumljivo je, da se je razpustila mestna policija; tudi to ni kazalo po dogodkih, ki so se tam godili; kajti kar se je v Pragi sami godilo, je le edina homatija 4. oktobra, ki obstaja vsa v tem, da se je potrló v nemški kasini in v nemškem kazališču nekoliko šip. Škoda znaša okolo 67 gld.; razen tega je trpela vsa homatija le 1/4 ure in se je udeleževalo le morebiti 100—200 fantinov. Tu se mi pač zdi, da je bilo prenapregljeno početje razpustiti mestno stražo, vzeti mestu avtonomijo in napravljati posebno — vse zaradi dogodka, ktereja bi srenja morebiti tudi z najboljšo voljo ne bi bila mogla vbriniti, ker je nenadoma prišel in zginit kakor blisk. Brali smo te dni po časnikih, da se je tudi v Dreždanah homatija pripetila, mnogo večja homatija — pravijo, da je bilo skoraj 1000 gld. škode — in vendar se ni oklicalo izjemno stanje, tudi magistratu se ni niti las skrivil.

Konečno se je v odboru bralo neko poročilo o obnem mišljenji. Tirjalo se je namreč poročilo, kake vspehe imajo izjemne postave na Češkem. Poročilo se prav ugodno glasi: „Dobro misleči so se upokojili, slabo misleči so se oplašili in zbrihtali“. To je stoječi jezik vseh policijskih poročil; ako gre za to, da bi se oklicalo izjemno stanje, vsigdar se bodo poročila o vspehu njegovem tako glasila. Če pojde pa za to, da bi se izjemno stanje zopet odpravilo, vé se tudi, kako bodo nadzorni organi tedaj poročali, rekli bodo: Državi nevarne spletke še niso nehale, razdiruhi zopet začenjajo svoje glave bolj smelo vzdigavati. Ako vlada na taka poročila kaj gleda, ni treba, da si jih tirja še le od sedanjih organov, iz dobe 1848—1859 leži v registraturi cel kup takih poročil. Vse to so prikazni, ki naj bi nas previdljive napravitelje, to so prikazni, ki nam nujno kličejo: Caveant consules!

Zdi se mi, da sem dokazal, da so nevarnosti, ktere sklicuje pričujoča postava, res ne velike za svobodne ustanove in tudi za ustavo; zdi se mi, da sem dokazal, da taka izjemna postava tudi ni potrebna, da si je tudi v vojnem slučaju lahko pomagati tudi brez izjemne postave, kakor se je dalo pomagati leta 1866. In ko bi res vsled kake vojske nastale okoliščine, ki bi tirjale, naj se ob moč denejo temeljne postave, ima vlada še zmerom §. 14 državnih temeljnih postav o državnem zastopu, ktereja lahko rabi, kakor se jej potrebno zdi. Vprašanje je: kaj nam je storiti? Že sem omenjal, najprvo nam je silno potrebno, da se spremeni sedanjí kazenski zakonik. Na dalje potrebujemo nov kazenski pravilnik in porotne sodbe. To je neobhodno potrebno, potem se moremo še le lotiti izdelavanja izjemnih postav. Tudi le potem nam bo mogoče jasneje soditi o tem, kar bomo sklepali. Dovolil bi si torej nasvetovati, naj se posvetovanje in sklepanje o pričujoči postavi osnovi toliko časa odloži, dokler se po ustavni poti ne dožene nov kazenski zakonik in nov kazenski pravilnik s portonimi sodnjami vred. Ta svoj nasvet Vam priporočam, da ga temeljito premislite, kajti to tirja korist države, ustave, korist nas vseh.

Dopisi.

Maribor 15. nov.

Tukajšno nemško politično društvo je bilo po končanem deželnem zboru poslancu mariborskega mesta g. Fr. Brandstetterju izročilo zaupnico. Nekoliko da bi se za to zahvalil, nekoliko pa vsled svojega načela, da mora poslanec ostati v vedni dotiki s svojimi volilci, sklical je bil g. Brandstetter po pol. društvu denes zbor vseh mariborskih volilcev, katerim je hotel polo-

žiti obširen račun o svojem vedenju v deželnem zboru. Ta korak je bil gotovo prav ustaven, in je vsega posnemanja vreden. Posnemanja vredno pa ni vedenje mariborskih mestnih volilcev, katerih se je bilo nekoliko nad 30 zbralo, dasiravno je bil zbor celi teden razglašen po tukajšnjem nemškem časniku, dasiravno so že od petka sem veliki listi nabiti po mestnih oglih in v javnih prostorih vabili meščane k zboru, in je tudi odbor političnega društva vse storil, da bi napolnil precej obširne prostore Kartinove dvorane.

Ta mlačnost proti javnemu življenju in svojemu zastopniku v deželnem zboru je vsakako obžalovanja vredna, in daje čudno ilustracijo k razupiti inteligenzi in politični omiki naših ponemčenih mest, kar sicer izrekamo brez vsake zloradosti pa tudi brez skrbi, da bi se moglo kaj enacega našim volilecem očitati — naši tabori sijajno pobijajo to očitaje. Nevolja zaradi mlačne vdeležbe se je brala nazočim na obrazu, izrekel jo je predsednik g. Rödling, posebno pa g. Brandstetter sam povdarja, da poslanec ne more krepko postopati, ker mu vlada pri vsaki priliki lahko reče: „Ti nimaš nobene pravice tako govoriti, ljudstvo ni za teboj“, kar je sicer vse res, samo da nazoči te lekcije niso zaslužili, onih pa, katerim bi bil tak ustaven nauk koristen, nikdar ne doseže. G. Brandstatter bi si pridobil nekaj zaslug, ko bi vse to povedal tudi svojim tovarišem v deželnem zboru, kedar bodo trdili, da za njimi ne stoji le ljudstvo njih ožega volilnega kraja, ampak si bodo prilastevali kakor že mnogokrat tudi soglasje slovenskih volilcev. Da mi že prostor ne dopušča poročati o vsem, kar je g. Brandstatter govoril, razvidno je že iz tega, da je govoril s stenografičnim zapisnikom v roki, in se ni mogel izogniti malenčni nečimurnosti, da ne bi bil enega svojih govorov bral od besede do besede iz stenogr. zapisnika.

Povedal nam je vendar sem ter tje stvari obče zanimivosti, za ktere smo mu res hvaležni. Tako n. pr. je rekel o sestavi dež. zbora štirskega, da je ljudstvo volilo brez notrajnega prepričanja, da se je vklanjal večidel zunajnim nagonom, in da so se stari elementi z vsemi sredstvi v zbor spravljali (befördert). V deželnem zboru brezozirno vlada neka svojbina (koterija), ki odločuje vse volitve v odbore; ktera je v tajni seji sklenila, da se mora vlada vsakako podpirati; ktera je tako samosvoja, da mora neodvisen poslanec dostokrat molčati, samo da ne dela razpora (verletzen), ktera je tako močna, da sme vsaka njena pobožna želja zmerom upati, da v zbornici obvelja. Tako n. pr. je bil dež. odbora referent za cestni odsek v shajališči nasvetoval narodnega t. j. slovenskega poslanca, ker so ceste v njegovem okraju najbolj in najceneje napravljene. Koterija pa narodnega poslanca ni hotela trpeti v odseku, izvolil se je drug poslanec, ki sicer ni znal delati dobrih cest in po ceni, ki pa je bil koteriji po godi. Ustavoljubnost pa je bila tej koteriji plašč, za kterm se je skrivala, če ni bilo družih razlogov. Kako je ta koterija izgubila pogum in svoja načela, kedar je veljalo vlado za vsako ceno podpirati, kazala je postava o šolskem nadzorništvu. Dež. odbornik je bil izdelal o ravno tem predmetu osnovo postave, ki je bila že tiskana, s ktero se je tudi večina zborova in dež. odbor v sreč. vjemal. Ko pa pride vladni predlog o šolskem nadzorništvu, in je Waser poslanecem pravil, da bi minister Hasner odstopil, ko bi se njegova osnova ne potrdila, ni imel nihče poguma zagovarjati Flechkovo osnovo, ki je bila vladni ravno nasprotna. Tudi Waser se ni pustil preprosi; izginil je za nekoliko dni iz dež. zbora, in tekoj potem so bili brati v „Neue f. Presse“ članki, ki so skoraj od besede do besede to pripovedovali, kar je prej Waser o tej reči govoril.

(Dalje prih.)

Iz Ljubljane. 12. nov. [Izv. dop.] A. (Zakaj polemizujemo z „Tagblatt“-om; nekaj o njegovih lažeh.) Na smeh me je sililo brati v št. 71 ljubljanskega „Tagblatt“, da sem „der bekante, in heilige Zornröthe stets glühende klerikale Correspondent des „Slovenski Narod“, to se pravi po slovenski: „znani v rudečici svete jeze vedno žareči klerikalni dopisnik „Naroda“. Akopram nisem niti „klerikalen“ niti ne žari moj obraz, vendar hočem nekoliko odgovoriti na stavek, v katerem je „Tagblatt“ vstrelil tako daleč od tarče, ter mu razložiti, zakaj se mu primeri semtertje čast, da ga jemljemo včasih v misel. V omenjenem članku nadpisanim z „Abfertigung, das Tagblatt — eine Lügenchronik.“ (Odgovor, Tagblatt — kronika laži) pravi „T.-B.“ da je slovensko časopisje poprej kaj rado se nosilo nad „Prešo“, „Tagespošto“, „Triesterico“ in oficijelno „Laibacherico“, zdaj pa da je vse drugače, ter da je „Tagblatt“ edini strelodod, ki nase vleče ves srd in vso jezo slovenskega časopisja. To naj se mu ne zdi nenaravno, kajti zdaj se steka vsa grdobija in umazanost, ki se je prej razlivala po raznih strankah, v eno samo, vsi prejšnji korespondente, ki so toliko nesramnega strosili po svetu, imajo zdaj korito pri roki in pridno hodijo prat v njem svoje umazano perilo.

Ker se „Tagblatt“ dalje prav nedolžnega dela, ter narodno časopisje dolži, da ga ono po krivem in le iz taktike razglaša za lažnika, ter da špekulira ono na lehkovernost svojih bralcev, moram vendar omeniti, da je to kaj predrzo hīnavstvo, s kterm se hoče obdajati ter ljudi slepiti. Vravno isti številki ima na prvi strani uveden članek „Volkswille und Parteitaktik“ (Ljudska volja in taktika stranke), v katerem je toliko laži, da se jih lahko v tmi grabi. Govoré o taborih pravi, da po klerikalnih vpljivih in Bog vé z kakimi obljubami skupaj „zbožnani“ kmetje na dano znamenje živio vpijejo. Govori o resolucijah za izključenje nemškega jezika. (Resolution für Ausschliessung der deutschen Sprache), kar se pa nikjer ni zgodilo, tedaj tudi res ne more biti. Dalje pravi, da slovenski kmet povsod želi nemški jezik za svoje otroke — (kterega jim tudi nihče ne krati) — da južni Štajarec in Korošec prav nič neče vedeti o tem, da bi se odtrgal od svoje kronovine. Kako se vendar more predzniti človek natvezati svetu, ki je bral več ko 100 prošenj iz južnega Štajarja, ki vse zahtevajo zedinjenje Slovencev in vpeljavo slovenskega jezika, take ogromne laži? Kako se more temu nasproti zopet trditi, da resolucije niso volja slovenskega naroda, timveč le volja voditeljev slovenske stranke? Taka nesramnost je res nezaslišana! Ogromno število prošenj iz slovenskih občin prav potuhnjeno zamolči pisatelj te mazarije, prošnje nekte-

rih malih nemškutarskih občin pa imenuje „zahlreich“. To je zopet prav pošteno a la „Tagblatt!“ O slovenskem časopisju in nemškem jeziku govoril je že zadnjič moj kolega, zatorej to preskočim. Omenim naj le, da je že do gnjusa dognana perfidija, s ktero „Tagblatt“ vedno trobi, da se hoče nemški jezik popolnoma zatreti, kar nikdar ni bilo kje izrečeno v narodnih krogih. Na baron Schloissnig-a meče sumnje, ker sem jaz pisal v štev. 88 „Slov. Naroda“, da je bil „vsaj nekoliko pravičen mož“ (besede „vsaj nekoliko“ je „T.-B.“ pisec izpustil, ker mu niso šle v kramo).

Dalje trdi, da je Bach skušal narodne voditelje pridobiti, da pa je kmalu videl velik razloček med narodom in voditelji! Potem mu poje zaslužno hvalo, kajti Bach je zopet oživil obnemoglo stranko, ter je krepko podprl z armado uradnikov. Še celo to pravi, da je bil Bach v Trstu tak prijatelj Slovencev, da so ga Lahoni zaradi tega spodrinili. O srečni in zopet milovanju vredni Slovenci, ki ste izgubili tacega podpornika.

Toži konečno „T.-B.“ pisec, da vlada slovenskemu gibanju veliko važnost prišteva, ter nasprotno gibanje v deželi prezira. — Na zmago pri ljubljanskih volitvah se opirati je prazna, kajti dobro vemo, kako ogromna večina bila je za nas pod Belkredijem, ko je uradnikom pihala druga sapa. Ločite denes vse odvisne uradnike izmed volilcev ljubljanskih, pustite voliti samo neodvisne mestjane, potem bomo videli, kam se bode razkadil Vaš „Wahlsinn!“ Ravno isto velja manj ali več za Vaše veliko politično društvo in njegove „kundgebungen“. In zatorej izrečem še enkrat, da so v Ljubljani razmere posebno čudne in nenormalne. Morebiti ni več tako daleč čas, ko se bode lahko vsak sam prepričal o resnici teh mojih besed. Na deželi pa povsod narodna reč napreduje, in se narod izobražuje po knjigah in časopisih, pa ne po — „Tagblattu“.

Politični razgled.

Državni zbor. 145. seja je bila skoraj vsa odločena ministerskim govornikom. Ko je bil posl. Peyr izrekel, da se ne more slagati z nasveti odborove večine, ker se mu iz denarstvenih obzirnov nova postava zelo škodljiva zdi, vzdigne se posl. bar. Beust. Najprvo kakor je že to njegova navada, pokremlja nekoliko o svoji osebi, tákrat je povedal, da ga nadleguje katár. Nasproti posl. Skeneju pravi, da je Skene pesimist, on pa optimist in da dosedanje skušnje kažejo, da je imel on (Beust) prav. Vznemirje, ktero je bilo nastalo na njegovo razlaganje v brambovskem odboru se je poleglo; kar je v odboru rekel, nikdar ne more preklicati. Slavohlepje mu je dvojno, potrebno in častno le ono, ki goni že učenca in vsacega poštenega moža, da svojo nalogo častno izvrši. Avstrijski ministri morajo tirati politiko miru in sprave, ter notrajne in zunanje varnosti; za to pa mu je treba dobre armade, kajti sama diplomatska umetnost in previdnost dandenes ne zadostuje. Vlada ni stopila nikjer v zvezo, in nikjer prevzela dolžnosti stopiti v zvezo, ki bi imela namen maščevanja in povračevanja, tu še ni kakih muh slavohlepnih diplomatov. Govornik se nadalje čudi, da se vedno in vedno obira dualizem namesto da bi se z njim računilo, kakor z dognano stvarjo. Da bi bilo ministerstvo brambovski odbor priganjalo, ni res. Vedno se govori o žrtvah, ki se nakladajo narodom in deželam, govori se, da se omejujejo ustavne pravice; ministerstvo je gotovo prvo, ki to čuti in obžaluje. Vendar naj bo zbornica prepričana, ako potrdi pričujočo postavo in srečno reši brambovsko vprašanje, da s tem mirni, redni in napredovalni razvoj ustavega življenja tako podstavi, da bo dobiček 10 in 20krat odvagat vse žrtve, in da se ljudstvu cena za ta dobiček gotovo ne bo previšoka zdela. Dr. Rechbauer priznava, da je vsa zbornica za to, da se vpelje splošna brambovska dolžnost, ker je to demokratična ustanova, in potem pobija nekatere opombe proti nasvetom manjšine. Tudi on spoznava da po sedanjih evropskih razmerah ni misliti, da bi se popolnoma odpravile armade. Ko je pri prvi finančni debati nasvetoval, naj se 136 milijonov, ki jih je tirjala vlada za armado, znižajo na 80 milj., posmehovalo se mu je; kesneje je ravno isto nasvetoval, in zdaj se tirja že samo 70 milj. Kar se je s početka zdel samo uzor, skazalo se je, da je dejanskim razmeram prilozno, in ko bi bili tekoj s početka stali na uzornem stališči, prihranili bi si bili v nekaterih letih milijone in milijone. — G. Beustu očita, da se zadnja vojska s Prusijo ni vojskovala brez krivde slavohlepnih diplomatov. Če g. Beust trdi, da bo brambovska postava ustavo okrepčala, misli govornik, da se ustave s celo drugimi stvarmi nego s 800.000 vojniki podpirajo. Obrist-lieutenant Horst posebno iz strokovno vojaškega stališča zagovarja vladno osnovo.

Minister dr. Berger se zavaruje najprvo zoper imé govornega ministra in popravlja napačno razumljenje brambovske postave po avstrijskem in tujem časopisju. On prizna med vsemi naštevavimi „posilnimi stanji“ samo eno evropsko. Od nekaj je bila Avstrija miroljubna država, kajti država, ki ima toliko različnih narodnosti v sebi, ne more najti tiste edine moči, ki jo je potreba za politiko pridobivanja in začenjanja vojn. Mirovno delanje je naloga avstrijske politike. In to delanje odbija vsako misel maščevanja. Največe maščevanje bode svobodna, bogata in mogočna Avstrija. Vendar se ne sme misliti, da v idilnem raji živimo. Francoska po Renu škili, Pruska čez Majno, Ruska čez Prut, Italija po Trentinu, Adriji in Istriji in celo romantična Romanija poželjivo po Avstriji pogleduje. Zatorej se ima Avstrija orožiti. Avstrija mora ostati neutralna, torej si ne sme tudi zaveznikov iskati, kajti to bi pomenilo vojsko.

Minister Giskra dokazuje, da po brambovski postavi ne bodo finančne, politične in narodno-gospodarske zadeve škode trpele. Zbornica naj ima zaupanje do ministerstva, ker je svojo dolžnost storilo. Da se ne bo v narodno-gospodarskem obziru poljedelstvu in obrstvu moči odtegovalo, dokazuje s tem, da so prej vojniki služili osem, zdaj bodo le tri leta. — V finančnem obziru je on sam prepričan, da ko bi 800.000 mož imeli le

nekaj let na nogah, bi prišla država na kant. Pa stanje, katero je zdaj v Evropi, ne more dolgo trajati.

V političnem obziru Avstrija ne more na miravne piščalke piskati, ker je v sredi od tal do glave oboroženih držav. V zvezi tretji govori se minister Taaffe kratko v smislu prejšnjih dveh in generalno debato konča poročevalec Gross ter gledé na to, „da je ta postava zboljšanje poprejšnje“ priporoča, da jo zbornica sprejme.

(Seja 146.) Začne se posvetovanje o posameznih paragrafih brambovske postave.

Pri §. 1. govori dr. Sturm o namestovanji pri vojaki. §. se sprejme z veliko večino. Pri §. 2. ki določuje, da se ima vojska ločiti v stoječo, pomorsko, deželno-brambovsko, in zamezno rezervno, ktera poslednja je za to, da se med vojno dopolnjuje sproti stoječa vojska, — govori dr. Rechbauer v imenu manjšine, da se ne slaga s tem §., ker je zoper ustavo in ker bi ta rezerva vedno le na papirji stala, in le na papirji stala, in le med vojno potrebovala se, kar pa je celo škodljivo, ker ti vojaki ne bodo izučeni. V istem smisli govori Skene. Šindler pravi, da naj se s tem ljudstvu žrtve ne teže. Ta rezerva bi bila le „pokladanje pred kanone“. Ko je vladni zastopnik Horst govoril za nespremenjeno sprejetje, potrdil se je §. 2. z vsemi proti 24 glasovom (med kterimi poslednjimi pa žalibog Slovenci ni bilo.)

Brambovska postava se je potrdila z nekaterimi nebitvenimi spremembami po vladni osnovi, Slovenci so glasovali vsi za vladno razen posl. Lenčeka, ki je menda edini pri svojem glasovanju mislil na svoje volilce.

Finančno ministerstvo prav pridno molči, menda ker je molčanje zlato. Med posvetovanjem o brambovski postavi finančni minister ni spregovoril ne besedice, dasiravno bi bilo prav zanimivo slišati njegovo sodbo, kako in kaj bo z 800.000 vojaki, kteri se ne bodo niti oblačili niti redili kakor lilije na polji. O tolikokrat obetanih davkarskih reformah tudi nimamo še več — nego obljube. Po vseh ministerstvih se je dozdej, kolikor in kakor tudi nekoliko predrugačilo, le finančno ministerstvo je pustilo še vse pri starem, dasiravno je tu silno silno pomoči potreba.

Da ne bi se vojaštvo preveč rabilo za nepotrebne namene, zaukazalo se je, da se imajo zmanjšati tako imenovane častne straže in ordonance. Odsihmal bodo stale častne straže le pred državnim vojnim ministrom, zapovedujočimi generali in vojaškimi komandanti, vojnimi divizionarjem v Trstu in pred političnim deželnim predstojnikom. Škodovalo bi ravno ne, ko bi še te častne straže nehale.

Dunajska vlada hoče neki predložiti drž. zboru nasvete o sprembi volilnega reda. — Ministrsko shodišče bo zdaj zopet razpadlo, saj je pri brambovski postavi že doseglo ves svoj namen.

„Wien. Ztg.“ razglša cesarjevo pismo na drž. kancelerja bar. Beusta, po kterem se ima odsihmal v državnih pogodbah cesarjev naslov s početka glasiti: cesar avstrijski, kralj česki itd. in apostolski kralj ogerski. Vsa država se ima imenovati: avstrijska ogerska monarhija in avstrijsko ogerska država.

Viša deželna sodnija v Pragi je potrdila razsodbo I. stopinje, po kteri je zakrivil zadržaj instrukcije Praškega nadškofa in Budeviškega škofa hudodelstvo kaljenega javnega miru in se toraj ne sme dalje razširjati.

Vrednik českega časopisa „Koruna“ ki je nedavno jel izhajati v Hrudimu, ima že svojo tiskovno pravdo, češ da je zaničeval uradne naredbe, da je ščuval proti uradnim in hvalil nepostavna dejanja.

Česki listi se čudijo, da se ministerstvo varuje svojega padeža s svojimi naravnimi (pač!) nasprotniki Poljaki, Slovenci in Tirolci, kteri razdvojenim Nemcem nasproti glasujejo za vladno. In ker to ne more dolgo trpeti, videti je, da upajo, da pride zdANJI sistemi kmalu konec.

V ogerskem deželnem zboru je predložil minister Wenkheim postavno osnovo o uniji z Erdeljsko, erdeljski nemagjarski poslanci so z osnovo zelo nezadovoljni, potrdil se je proračun ministerstva prosvete.

Včeraj so se sešli udje ogerske delegacije, da so se posvetovali o prihodnjem posvetovanju in o potrebnih volitvah. Somssich bo predsedoval ogerski delegaciji.

Na Romunskem so veselo pozdravljali, da je ogerski parlament zavrgel Horvathovo osnovo postave o narodnostih, in da se je volila po Deaku nasvetovana komisija. Od nje pričakuje uradni romunski list najboljšega vspeha ne le za Ogersko ampak tudi za Romunijo.

„Bohemia“ poroča, da je na Romunskem 5000 pruskih nižjih častnikov in da pošiljajo pruske fabrike mnogo streliva v Romunijo.

V deželnem zboru pruskem zahtevata dva poslanca iz severnega Šlezviga, naj bi jima ne bilo treba zvestobe obljubovati, dokler se ne reši šlezviško vprašanje. Ta pismena tirjatve pa prišla v pretres.

V Berolinu so prav pazno sledili obravnavanju brambovske postave na Dunaji. Našli so tudi tekoj vsako besedo, ki bi vtegnila neljuba biti pruski vladi. Ministrska „Nordd. Allg. Ztg.“ piše med drugim: Grof Dürckheim je rabil svoj govor v to, da je podtikal posebno pruski politiki stvari, kterih ni mogoče huje izrekati. Tudi govor dr. Rechbauerja jej ni všeč, ker se je drznil govoriti o pruskem cezarizmu. Kaj bodo še le rekli pruski listi, ko izvedó ministerske govore?

Pred sodnijo v Parizu se obravnava pravda proti pariškim časnikarjem zaradi vabila za Baudinov spominek, Vlada bi rada iz te stvarčice naredila strašansko zaploto, kteri je bilo nabiranje za Baudina le zunajen izgovor. Vlada neki žuga, da bo splošne postave o varnosti prav ostro izvrševala. Da jej tega živa duša ne veruje, to je ne moti, s tem izgovorom bo mogla pri prihodnjih volitvah svoj upliv rabiti proti neljubim neodvisnim, liberalnim kandidatom.

Iz Pariza se brzojavlja, da pride avstrijska cesarica v Compiègne. Na Dunaji pa trdijo, da ni o tej stvari tu še ničesar znanega.

Kakor se brzojavlja iz Londona je rekel Lord Sanley svojim volilcem: Mejusobna nevošljivost in preveliko oboroževanje v Franciji in Prusiji bi znalo svet vznemiriti. Če pa še 2—3 leta mirno ostane potem se bo Francija sprijaznila z nemško edinostjo pod pruskim vodstvom. Bati se je nemirov na vzhodu. Notrajne, ne zunanje nevarnosti prote Turčiji. Nobena zveza in nobeno poročstvo ne more kterekoli vlada rešiti pred finančno pogubo in revolucijo svojih provincij. Sicer pa so anglijske razmere do drugih držav izvrstne; Anglija se ne bo vtikala v španjske zadeve; irsko cerkvo je treba popraviti, a ne odpraviti.

Vojni zapovedniki posameznih španjskih pokrajin so tirjali, naj se jim število vojaštva pomnoži. Prim je odgovoril, da je to nemogoče, ker bi više vojaštvo presegaló deželne moči. Vlada računa, da jo bo dežela podpirala. Da pa se vendar stori, kar vlada stori more, zbrala bo mnogo vojaštva v Novi Kastiliji, kjer sestakajo vse železnice in telegrafi, od koder se bodo torej vojne čete lahko razposlale, kjer jih bo ravno treba.

Lloydov parobrod „Pilades“ je prinesel mnogo glasov iz Azije, ki kažejo da tudi zibelj človečanstva trpi na nemirih, uporih in vojskah.

Razne stvari.

* (Obsojeni zaradi tepeža pri Ježici) so pri končni obravnavi, ki se je v Ljubljani v saboto končala udeležniki, in sicer jih je 17 zaradi pregrehe javnega nasilstva „krivih“ spoznanih. 12 je obsojenih na dve leti, 4 na dve in pol leta, eden (Cander) na tri leta sedeža v težki ječi. Za nedolžne so spoznani: Gimnazijalca Resman in Poznik, in 18 obtoženec. Jernej Zajec pak je obsojen na tri mesece, Resman in Poznik sta se sama zagovarjala slovenski, vzlasti dobro Resman, ki je dokazal, da se udeleževanje žalostne prigodbe ni objektivno ni subjektivno ne da nanj raztezati. Na koncu svojega ostroumnega zagovora je djal sodnikom, naj ga ne iztirajo s kako obsodbo iz drage domovine, do ktere je s tem svojo ljubezen dokazal, da je pustil očeta, mater, brate in sestre, ki so šli prek širnega oceana v Ameriko iskat si novega domovja, kteri ločitvi se je podvrgel, da bi v rojstni deželni ostal, česar mu ne bode mogoče, ako mu obsodba existenco podere. — Državni pravnik, ki je tirjal deset let za prve, 3 mesece za Resmana in Poznika, ni zadovoljen s sodbo in si je pridržal pravico pritožbe. Ravno tako tudi obsojenci.

* (Odbor ljutomerske čitalnice) nam naznanja: Naša čitalnica bo zdaj napravila te-le veselice: V nedeljo 22. novembra: glediško predstavo „Bob iz Kranja“; po igri ples. V adventnih nedeljah: 29. novembra, 6., 13. in 20. decembra bo pa tombola. Začetek zmerom ob 8ih zvečer. K vsem tem veselicam vabi najljubdeje mnogoštevilno narodno občinstvo cele okolice odbor.

* (Narodno gibanje.) Iz Mirne blizo Gorice se piše „Dom.“, da so se bili 8. t. m. tam zbrali rodoljubi, da bi pretresovali, kako bi se v veliki Mirenski občini napravila čitalnica. Izvolilo se je 6 odbornikov, ki imajo vse potrebno preskrbeti. Isto tako se poroča iz Savodenj ne daleč od Mirne in tudi iz Dutolj pri Sežani se oglašajo, ki trdó potrebo čitalnično. Kakor se „Novicam“ iz Vranjskega poroča, napravljase tudi tú na kranjsko-štirski meji čitalnica, ktere pravila so že namestniji v potrjenje predložena in kteri je že zdaj pristopilo 60 udov.

* („Kvety“) lepoznavski list česki je prinesel v svoji 45. šte. t. l. prav dobro sliko našega deželnega poslanca g. dr. Jož. Vošnjaka. Za prihodnji list obeta njegov životopis in pa sliko g. M. Hermana, s časom tudi podobe drugih slovenskih poslancev. Razen omenjene slike kinča zadnjo številko prav čedno izdelana podoba: „Bosanski pastir“, ktero je narisal Fr. Zverina, „mesto Trenčin“ narisana po Ulliku in „stolp v Kadani“. Bralna travina je prav mnogovrstna in zanimiva, tisk krasen kakor smo ga vajeni iz Gregerjeve tiskarnice. Kdor želi, more sprejemati ob enem tudi „modno prilož.“. Cena je temu listu 2 gld. 30 kr. na ¼ leta, 9 gld. za celo leto. Naj bo priporočan vsem našim bralcem, posebeo mladini, kteri lahko ob enem služi za vajo v českem jeziku.

* (Gospoda Hermana in dra. Vošnjaka) je izvolila Rojanska čitalnica za svoja častna uda.

* (Znano praško homatijo) je gosp. minister notrajnih zadev v državnem zboru v mnogih stvareh tako napačno opisoval, da se je praški župan g. Klaudy v posebnem pismu pri g. ministru pritožil in mu vso reč še enkrat popisal, kakor se je res godilo. G. dr. Giskra je na to zaukazal praški namestniji, da ima o dogodkih in popravkih natančneje pozvedati, preiskavati in potem poročati.

* (Tiskovne pravde.) Komaj je potrdila viša sodnija sodbo proti vredniku „Nar. Pokroka“, po kteri je obsojen na enoleten zapor in 1200 gld. globe, že se mu je izročila nova tožba zaradi kaljenja javnega miru. — Sodba proti vredniku „Hum. Listy“ je viša sodnija povečala in naredila iz enega mesca 2 in iz 100 gld. 200.

* (Prestavljeni uradniki.) Za pristava (adjunkta) je prišel v Konjice Klavzer. (Slišali smo, da je za to mesto prosil tudi naš visokospoštovani poslanec g. M. Herman, da bi bil ostal med Slovenci. Ali Waserjeva roka je mogočna.) Na Krajskem so za sodnijske pristave prestavljeni: Dr. H. Dolenc v Lož; v Ribnico Fr. Znane, v Vipavo Jak. Stuhec; v Vél. Lašce Jul. Murgel; v Bistrico dr. Teodor Rudež; v Metliko Ulepič-Krainsfeldski; v Črnomelj Ernst Mühleisen.

Dunajska borza od 16. novembra.

5% metalike	58 fl. 10 kr.	Kreditne akcije	223 fl. 50 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov.	58 fl. 90	London	116 fl. 70 kr.
5% narod. posojilo	63 fl. 35 kr.	Srebro	115 fl. — kr.
1860 drz. posojilo	87 fl. 60 kr.	Cekini	5 fl. 51 kr.
Akcie narod. banke	829 fl. — kr.		